

Henstilling om procedurer og kriterier for vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer og studieperioder

Vedtaget af Lissabonkonventions-komiteen på dens andet møde, den 6. juni 2001 i Riga¹

Præambel

Komiteen for Konventionen om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen,

som tager i betragtning, at Europarådets og UNESCO's mål er at opnå større enhed mellem deres medlemsstater, og at dette mål særligt kan forfølges gennem fælles handling i kulturelle anliggender,

som tager hensyn til Europarådets/UNESCO's Konvention om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen,

som tager hensyn til den Europæiske Kulturkonvention,

som tager hensyn til europæisk konvention nr. 15 om ligestilling af eksaminer, der giver adgang til universitetsstudier, nr. 21 om ligestilling af studieperioder ved universiteter, nr. 32 om akademisk anerkendelse af universitetsgrader, nr. 49 protokollatet til den europæiske konvention om ligestilling af eksaminer, der giver adgang til universitetsstudier, og nr. 138 om gensidig anerkendelse af studieperioder samt den europæiske aftale nr. 69 om mulighed for at medbringe studiestøtte,

som tager hensyn til UNESCO's konvention om anerkendelse af studier, diplomer og grader inden for de videregående uddannelser i de stater, der tilhører Europaregionen,

som tager hensyn til de to deklARATIONER om anvendelsen af den europæiske konvention nr. 15 og den generelle deklARATION om de europæiske ækvivalenskonventioner,

som tager hensyn til de europæiske undervisningsministres erklæring i Bologna den 19. juni 1999,

som tager hensyn til det tillæg til eksamensbevis (Diploma Supplement), der er udarbejdet i fællesskab af Europa-Kommissionen, Europarådet og UNESCO, til UNESCO's/Europarådets kodeks for god praksis ved udbud af transnational uddannelse og til det europæiske meritoverførselssystem (ECTS),

¹ Henstillingen er oversat fra engelsk. Originalteksten findes på Europarådets hjemmeside:
http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/recognition/Criteria%20and%20procedures_EN.asp

som tager hensyn til den praktiske indsats, som Europarådets/UNESCO's europæiske netværk af nationale informationscentre for akademisk anerkendelse og mobilitet (ENIC-netværket) har udført for at forbedre anerkendelsen af kvalifikationer inden for videregående uddannelse,

som tager i betragtning, at Europarådet og UNESCO altid har tilskyndet til akademisk mobilitet som et middel til bedre forståelse af de forskellige kulturer og sprog, og uden nogen form for diskrimination på grund af race, religion, politisk eller seksuel observans,

som tager i betragtning, at det at studere eller arbejde i et andet land oftest er kulturelt og akademisk berigende for enkelte, ud over at det forbedrer den enkeltes karriereudsigter,

som tager i betragtning, at anerkendelse af kvalifikationer er en væsentlig forudsætning for både akademisk og professionel mobilitet,

anbefaler regeringerne i de stater, der er deltagere i konventionen om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen²:

- i. ved etableringen af deres anerkendelsespolitik at tage de principper i betragtning, der er anført i appendiks hertil,
- ii. at gøre de berørte kompetente organer opmærksomme på disse principper, således at de kan blive overvejet og taget i betragtning,
- iii. at fremme gennemførelsen af disse principper fra statslige organers og lokale og regionale myndigheders side, og fra videregående uddannelsesinstitutioners side inden for de grænser, der sættes af de videregående uddannelsesinstitutioners selvstyre,
- iv. at sikre, at denne henstilling distribueres så bredt som muligt blandt alle personer og organer, der er involveret i anerkendelse af kvalifikationer inden for videregående uddannelse;

opfordrer Generalsekretæren for Europarådet og Generaldirektøren for UNESCO, alt efter hvad der er relevant, til at fremsende denne henstilling til regeringerne i de stater, der er blevet indbudt til den diplomatiske konference til vedtagelse af Lissabon-konventionen, men som ikke er deltagere i denne Konvention.

² I denne henstilling omtales denne konvention som "Lissabon-konventionen".

APPENDIKS TIL HENSTILLINGEN OM PROCEDURER OG KRITERIER FOR VURDERING AF UDENLANDSKE UDDANNELSESKVALIFIKATIONER OG STUDIEPERIODER

I. Generelle betragtninger

1. Nærværende henstilling er vedtaget inden for rammerne af Lissabon-konventionen og gælder for konventionens deltagere. De principper og den praksis, der beskrives i denne henstilling, kan imidlertid lige så vel anvendes på anerkendelse af kvalifikationer, der er udstedt i andre lande i henhold til transnationale uddannelsesarrangementer, eller på anerkendelse af kvalifikationer i andre lande end dem, der deltager i Lissabon-konventionen.
2. Henstillingen kodificerer den "bedste praksis", der er etableret blandt vurderingsspecialister, og bygger videre på denne praksis ved at fremsætte forslag om yderligere forbedringer. Henstillingens bestemmelser er især rettet mod anerkendelsessager, hvor der kræves en kompleks vurdering. Det erkendes, at sager vedrørende velkendte kvalifikationer kan behandles på en mere enkel måde.

II. Definitioner

3. Begreber, der er defineret i Lissabon-konventionen, anvendes i samme betydning i nærværende henstilling, og der henvises til definitionen af disse begreber i Afsnit I i Konventionen. Begreber, der refererer specifikt til transnational uddannelse, defineres i UNESCO's/Europarådets Kodeks for god praksis ved udbud af transnational uddannelse³.

III. Generelle principper

4. Indehavere af udenlandske kvalifikationer skal efter ansøgning have behørig adgang til en vurdering af deres kvalifikationer.
5. Bestemmelserne vedrørende vurdering af udenlandske kvalifikationer finder *mutatis mutandis* (dvs. med de nødvendige ændringer, *o.a.*) anvendelse på vurderingen af studieperioder.
6. Procedurene og kriterierne for vurdering af udenlandske kvalifikationer skal være gennemskuelige, sammenhængende og pålidelige, og de skal evalueres jævnlige med henblik på at øge gennemskueligheden, tage højde for forandringer på uddannelsesområdet og afskaffe krav, der komplicerer proceduren unødigt.

³ UNESCO/Council of Europe Code of Good Practice in the Provision of Transnational Education.

7. Ved vurderingen af udenlandske kvalifikationer inden for videregående uddannelse skal de internationale og nationale juridiske rammer anvendes fleksibelt med henblik på at muliggøre anerkendelse. I tilfælde, hvor eksisterende nationale love strider mod nærværende henstilling, opfordres staterne til omhyggeligt at overveje, om de nationale love kan ændres.
8. I de tilfælde, hvor den kompetente anerkendelsesmyndighed efter grundig overvejelse af sagen når frem til den konklusion, at anerkendelse ikke kan gives i overensstemmelse med ansøgerens anmodning, skal alternativ eller delvis anerkendelse overvejes.
9. I alle tilfælde, hvor beslutningen afviger fra den anerkendelse, ansøgeren har anmodet om, herunder tilfælde, hvor ingen form for anerkendelse er mulig, skal den kompetente anerkendelsesmyndighed oplyse ansøgeren om grundene til den afgørelse, der er truffet, og om ansøgerens muligheder for at klage over afgørelsen.
10. Vurderingskriterierne i denne henstilling er udarbejdet med henblik på at gøre procedurerne og anvendelsen af kriterier ved vurdering af udenlandske kvalifikationer mere ensartede, hvorved det sikres, at anerkendelsessager, der ligner hinanden, behandles på nogenlunde ensartede måder i hele Europaregionen. Det indses dog, at der må være en vis margen til fleksibilitet i behandlingen af sager om anerkendelse, og at afgørelserne i nogen grad vil variere afhængig af de nationale uddannelsessystemer.
11. De anbefalinger om procedurer, der er indeholdt i nærværende dokument, har til formål at gøre vurderingsprocedurerne mere ensartede og gennemskuelige og at sikre alle ansøgere en rimelig behandling af deres ansøgning. Anbefalingerne om de procedurer og kriterier, der skal følges, har samme gyldighed, uanset om resultatet af vurderingsproceduren er:
 - (i) en afgørelse om anerkendelse
 - (ii) en indstilling til den kompetente anerkendelsesmyndighed, der træffer afgørelsen
 - (iii) en udtalelse til enkeltperson(er), institution(er), potentiel(le) arbejdsgiver(e) eller andre.

Det anbefales, at ansøgerne gives adgang til en vurdering, der er relevant for den pågældende sag.

12. Formålet med vurderingerne skal være at vurdere ansøgernes udenlandske kvalifikationer kvalitativt, men det erkendes, at det i en vis udstrækning vil være nødvendigt at anvende kvantitative kriterier. Brugen af kvantitative kriterier skal dog begrænses til sager, hvor de er relevante for kvaliteten og kan supplere de kvalitative kriterier.

IV. Vurderingsprocedurer

Information til ansøgerne

13. Den kompetente anerkendelsesmyndighed skal give alle ansøgere en bekræftelse af modtagelsen af deres ansøgning.
14. Nationale informationscentre, kompetente anerkendelsesmyndigheder og andre vurderingsorganer skal offentliggøre standardiserede oplysninger om procedurer og kriterier for vurderingen af udenlandske kvalifikationer inden for videregående uddannelse. Disse oplysninger skal automatisk gives til alle ansøgere samt til personer, der forhører sig på forhånd om vurderingen af deres udenlandske kvalifikationer.
15. Ansøgerne skal have at vide, hvor lang tid det normalt tager at behandle anerkendelsesansøgninger, regnet fra det tidspunkt, hvor alle relevante oplysninger er afgivet af ansøgerne og/eller videregående uddannelsesinstitutioner. Ansøgningerne skal behandles så hurtigt som muligt, og behandlingstiden må ikke overstige fire måneder.
16. Nationale informationscentre, kompetente anerkendelsesmyndigheder og andre vurderingsorganer skal sørge for rådgivning til enkeltpersoner, der spørger om mulighederne og procedurerne for at indgive formel ansøgning om anerkendelse eller vurdering af deres udenlandske kvalifikationer. Alt efter hvad der er relevant, skal der af hensyn til den enkelte også ydes uformel rådgivning både under og efter den formelle vurdering af ansøgerens kvalifikationer, hvis dette er nødvendigt.
17. Nationale informationscentre og kompetente anerkendelsesmyndigheder skal udarbejde en liste over typiske anerkendelsessager og/eller en sammenlignende oversigt over andre uddannelsessystemer eller kvalifikationer i relation til deres eget land, som en hjælp til at gøre anerkendelsessagerne ensartede. De skal overveje, om sådanne oplysninger eventuelt kan stilles til rådighed for ansøgerne, med det forbehold at oplysningerne kun er vejledende, og at hver enkelt ansøgning vil blive vurderet individuelt.

Oplysninger om den kvalifikation, der søges anerkendt

18. Ansvaret for tilvejebringelse af oplysninger om den kvalifikation, der søges anerkendt, deles af ansøgerne, de videregående uddannelsesinstitutioner, der har udstedt de pågældende kvalifikationer, og den kompetente anerkendelsesmyndighed, der foretager vurderingen, således som det er beskrevet i Lissabon-konventionen, især i Artikel III.3 og III.4. De videregående uddannelsesinstitutioner opfordres kraftigt til at udstede et tillæg til eksamensbeviset (Diploma Supplement) for at lette vurderingen af de pågældende kvalifikationer, især for personer, der vurderer kvalifikationer, og potentielle arbejdsgivere.

19. I tilfælde, hvor flygtninge, personer i flygtningelignende situationer eller andre af gode grunde ikke kan dokumentere de kvalifikationer, de påberåber sig, opfordres de vurderingsansvarlige til at oprette og anvende et baggrundspapir, der giver en oversigt over de påberåbte kvalifikationer eller studieperioder med alle de dokumenter og al den støttedokumentation, der er til rådighed.

Gebyrer

20. De kompetente anerkendelsesmyndigheder og andre vurderingsorganer skal overveje, om det er muligt at tilbyde vurdering af udenlandske kvalifikationer som en gratis, offentlig service. Hvis dette ikke er muligt, skal gebyrerne holdes så lave som muligt og ikke være så høje, at de udgør en barriere for vurderingen af udenlandske kvalifikationer.
21. Ved fastsættelsen af størrelsen af eventuelle gebyrer skal der tages behørigt hensyn til leveomkostningerne og niveauet for lønninger og studiestøtte i det pågældende land. Særlige foranstaltninger for lavindkomstgrupper, flygtninge og hjemstavnsfordrevne og andre udsatte grupper skal overvejes for at sikre, at ingen ansøger forhindres i at søge anerkendelse af sine udenlandske kvalifikationer på grund af de omkostninger, dette medfører.
22. Eventuelle gebyrer for vurderingen af udenlandske kvalifikationer skal, uden undtagelse, kunne betales i den møntfod, der anvendes i det land, hvor vurderingen foretages.

Oversættelse

23. Krav om oversættelse af dokumenter skal afvejes nøje og specificeres tydeligt, især for så vidt angår behovet for autoriseret oversættelse ved translatører. Det skal overvejes, om krav om oversættelse kan begrænses til de vigtigste dokumenter, og om dokumenter på visse fremmedsprog, der skal specificeres af den kompetente anerkendelsesmyndighed, kan accepteres uden oversættelse. De pågældende lande opfordres til at revidere eventuelle gældende love, der forhindrer accept af dokumenter på fremmedsprog uden oversættelse. Opmærksomheden henledes på, at brugen af tillæg til eksamensbevis (Diploma Supplement) kan bidrage til at reducere behovet for oversættelse af andre vigtige dokumenter.
24. Som regel skal titler på udenlandske kvalifikationer angives på det originale sprog uden oversættelse.

Verifikation af dokumenternes ægthed

25. I betragtning af den stigende forekomst af forfalskede diplomer og andre dokumenter bliver verifikation af dokumenternes ægthed stadig vigtigere. En sådan verifikation søger at fastslå:
- (i) om de pågældende dokumenter er ægte, dvs. om de er udstedt af den institution, der er anført i dokumentet, og ikke efterfølgende er ændret uretmæssigt af ansøgeren eller andre, og
 - (ii) om de pågældende dokumenter faktisk er udstedt retmæssigt til ansøgeren.
26. Mens behovet for at fastslå dokumenternes ægthed som led i vurderingsproceduren således er ægte nok, skal dette behov ikke desto mindre afbalanceres i forhold til de byrder, dette lægger på ansøgerne. De elementære procedureregler skal gå ud fra, at de fleste ansøgere er ærlige, men de skal give de kompetente anerkendelsesmyndigheder mulighed for at kræve yderligere bevis på ægthed, hvis de har mistanke om, at dokumenterne kan være forfalskede. I de fleste tilfælde vil det være tilstrækkeligt at få bekræftede fotokopier af dokumenterne, men de kompetente anerkendelsesmyndigheder skal kunne kræve originale dokumenter, hvis det anses for nødvendigt med henblik på at spore eller forhindre brug af forfalskede dokumenter.
27. Staterne opfordres til at tage nationale love, der kræver unødigt komplicerede og dyre attesteringsprocedurer, f.eks. fuld legalisering af alle dokumenter, op til revision. Moderne kommunikation gør det lettere at verificere dokumenternes ægthed på mindre besværlige måder, og de kompetente anerkendelsesmyndigheder og videregående uddannelsesinstitutioner i hjemlandene opfordres til at reagere hurtigt og positivt på anmodninger om direkte information om dokumenter, som de hævdes at have udstedt.
28. For så vidt angår flygtninge, hjemstavnsfordrevne og andre, der af gode grunde og på trods af deres bedste indsats er ude af stand til at dokumentere deres påberåbte kvalifikationer, skal det overvejes, om der kan findes alternative metoder til anerkendelse af disse kvalifikationer. Sådanne foranstaltninger skal tilpasses omstændighederne ved deres anerkendelsesansøgning og kan eventuelt omfatte almindelige eller særligt arrangerede eksaminer, samtaler med ansatte på videregående uddannelsesinstitutioner og/eller den kompetente anerkendelsesmyndighed og edsvorne erklæringer over for en juridisk kompetent myndighed.

V. Vurderingskriterier

Institutionens status

29. I betragtning af de store forskelle mellem videregående uddannelsesinstitutioner og udviklingen inden for transnational uddannelse er det ikke muligt at fastslå en kvalifikations status uden at tage højde for institutionens status og/eller statussen for det program, gennem hvilket kvalifikationen blev tildelt.
30. Vurderingsmedarbejderen skal søge at fastslå, om den videregående uddannelsesinstitution tilhører det videregående uddannelsessystem i et land, der deltager i Lissabon-konventionen og/eller tilhører Europaregionen. Når det gælder kvalifikationer, der er tildelt af videregående uddannelsesinstitutioner, der er oprettet via transnationale arrangementer, skal vurderingsmedarbejderen analysere disse arrangementer på basis af de principper, der er anført i UNESCO's/Europarådets adfærdskodeks for udbud af transnational uddannelse.
31. Nogle lande har etableret et system til formel vurdering af deres videregående uddannelsesinstitutioner og -programmer. Ved vurdering af kvalifikationer fra sådanne systemer skal de vurderende personer tage behørigt hensyn til resultaterne af den formelle vurderingsproces.

Vurdering af individuelle kvalifikationer

32. Anerkendelse af udenlandske kvalifikationer kan søges med forskellige formål. Vurderingen skal tage behørig højde for de(t) formål, hvortil der søges anerkendelse, og anerkendelsesudtalelsen skal gøre det klart, til hvilke(t) formål udtalelsen er gyldig.
33. Før den kompetente anerkendelsesmyndighed foretager vurderingen, skal den fastslå, hvilke nationale og internationale juridiske tekster der er relevante for sagen, og om disse kræver, at der træffes en bestemt afgørelse eller følges en bestemt procedure.
34. Vurderingen skal også tage højde for tidligere praksis i lignende anerkendelsessager for at sikre konsekvens i anerkendelsespraksis. Tidligere praksis skal være en rettesnor, og enhver væsentlig ændring af praksis skal begrundes.
35. Vurderingen af en udenlandsk kvalifikation skal identificere den kvalifikation i systemet i det land, hvor der søges anerkendelse, der bedst kan sammenlignes med den udenlandske kvalifikation, idet man tager højde for det formål, til hvilket anerkendelsen søges. For så vidt som kvalifikationen tilhører et udenlandsk uddannelsessystem, skal vurderingen tage højde for dens relative placering og funktion sammenlignet med andre kvalifikationer i det samme system.
36. Kvalifikationer på tilnærmelsesvis samme niveau kan udvise betydelige forskelle med hensyn til indhold, profil og læringsresultater. Ved vurderingen af udenlandske

kvalifikationer skal disse forskelle behandles fleksibelt, og kun væsentlige forskelle i betragtning af det formål, hvortil der søges anerkendelse (f.eks. akademisk eller de facto erhvervmæssig anerkendelse), skal føre til delvis anerkendelse eller afslag på anerkendelse af de udenlandske kvalifikationer.

37. Anerkendelse af udenlandske kvalifikationer skal gives, medmindre der kan påvises en væsentlig forskel mellem den kvalifikation, der søges anerkendt, og den relevante kvalifikation i det land, hvor anerkendelsen søges. Ved anvendelse af dette princip skal vurderingen søge at fastslå, om:
- (a) forskellene i læringsresultater mellem den udenlandske kvalifikation og den relevante kvalifikation i det land, hvor anerkendelse søges, er for betydelige til at tillade anerkendelse af den udenlandske kvalifikation i henhold til ansøgerens anmodning. I så fald skal vurderingen forsøge at fastslå, om der kan gives anden, delvis og/eller betinget anerkendelse.
 - (b) forskellene i adgang til yderligere aktiviteter (f.eks. videre uddannelse, forskningsaktiviteter, erhvervsarbejde) mellem den udenlandske kvalifikation og den relevante kvalifikation i det land, hvor der søges anerkendelse, er for betydelige til at tillade anerkendelse af den udenlandske kvalifikation i henhold til ansøgerens anmodning. I så fald skal vurderingen søge at fastslå, om der kan gives anden, delvis og/eller betinget anerkendelse.
 - (c) forskellene i hovedelementer i de(t) program(mer), der fører til kvalifikationen, sammenlignet med de(t) studieprogram(mer), der fører til den relevante kvalifikation i det land, hvor der søges anerkendelse, er for betydelige til at tillade anerkendelse af den udenlandske kvalifikation i henhold til ansøgerens anmodning. I så fald skal vurderingen søge at fastslå, om der kan gives anden, delvis og/eller betinget anerkendelse. Programelementers sammenlignelighed skal imidlertid kun analyseres med henblik på sammenligneligheden af resultater og adgang til yderligere aktiviteter og ikke som en nødvendig betingelse for anerkendelse i sig selv.
 - (d) vurderingsmedarbejderen kan dokumentere, at forskellene i studieprogrammets og/eller den udstedende institutions kvalitet på den ene side og kvaliteten af de studieprogrammer og/eller institutioner, der udsteder den tilsvarende kvalifikation, i forhold til hvilken der søges anerkendelse, er for betydelige til at tillade anerkendelse af den udenlandske kvalifikation i henhold til ansøgerens anmodning. I så fald skal vurderingen søge at fastslå, om der kan gives anden, delvis og/eller betinget anerkendelse.
38. I de tilfælde, hvor der er knyttet formelle rettigheder til en bestemt udenlandsk kvalifikation i hjemlandet, skal kvalifikationen vurderes med henblik på at give indehaveren tilsvarende formelle rettigheder i værtslandet, for så vidt som sådanne eksisterer og udspringer af den viden og de færdigheder, kvalifikationen attesterer.

39. Anerkendelsen af kvalifikationer, der er udstedt for adskillige år siden, kan være mere problematisk end anerkendelsen af nyere kvalifikationer. I hvilken udstrækning en kvalifikation er forældet, vil afhænge af det konkrete område og af, hvilke aktiviteter ansøgeren har gennemført, siden kvalifikationen blev udstedt. Generelt skal ældre kvalifikationer anerkendes efter samme retningslinjer som lignende kvalifikationer udstedt i det land, hvor anerkendelsen søges. Det kan overvejes, om relevant arbejds erfaring kan gøre det ud for opdaterede kvalifikationer.
40. Kompetente anerkendelsesmyndigheder og andre vurderingsorganer skal opfordres til at fokusere på såvel læringsresultater og kompetencer som kvaliteten i et uddannelsesprogram og til at betragte uddannelseslængden som blot ét fingerpeg om det præstationsniveau, der er nået ved uddannelsens afslutning. Vurderingsprocessen skal anerkende, at nogle uddannelsers længde kan være forkortet gennem anerkendelse af realkompetence, meritoverførsel, forskellige adgangsveje til videregående uddannelse, dobbelte grader eller livslang læring, uden at det forringer læringsresultaterne, og en beslutning om ikke at give anerkendelse må ikke være motiveret udelukkende med uddannelseslængden.
41. Vurderingen af en udenlandsk kvalifikation skal fokusere på den kvalifikation, der søges anerkendt. Tidligere uddannelsesniveauer skal kun tages i betragtning, når disse niveauer har alvorlig indflydelse på resultatet af vurderingen, og skal så vidt muligt begrænses til kvalifikationer på et niveau umiddelbart forud for den kvalifikation, der søges anerkendt.
42. Ved vurderingen skal de kompetente anerkendelsesmyndigheder og andre vurderingsorganer anvende deres sagkundskab og bedste faglige færdigheder og inddrage al relevant offentliggjort information. Hvis der er tilstrækkelige oplysninger til rådighed om de læringsresultater, der er indeholdt i kvalifikationen, skal dette have forrang i vurderingen i forhold til en granskning af det uddannelsesprogram, der har ført til kvalifikationen.

VI. Resultatet af vurderingen

43. Afhængig af national lovgivning og praksis kan resultatet af vurderingen af en udenlandsk kvalifikation have form af:
 - (a) en afgørelse om anerkendelse
 - (b) en indstilling til en anden institution, der derefter træffer afgørelsen om anerkendelse
 - (c) en udtalelse til ansøgeren eller til rette vedkommende (f.eks. nuværende eller fremtidige arbejdsgivere, videregående uddannelsesinstitutioner osv.) med en sammenligning mellem den udenlandske kvalifikation og tilsvarende

kvalifikationer i det land, hvor der søges anerkendelse, uden at der er tale om en formel afgørelse om anerkendelse.

44. Både ENIC-netværket og de kompetente myndigheder skal udarbejde modeller for standardiserede vurderingsudtalelser på europæisk og/eller nationalt plan. For at lette international anerkendelse skal vurderingsorganerne anvende disse standardiserede udtalelser, så vidt det er muligt.
45. I de tilfælde, hvor der ikke kan gives anerkendelse i henhold til en ansøgers anmodning, skal den kompetente anerkendelsesmyndighed eller det kompetente vurderingsorgan så vidt muligt og så præcist som muligt hjælpe ansøgeren med at identificere foranstaltninger, som ansøgerne kan træffe for at opnå anerkendelse på et senere tidspunkt.

FORKLARENDE MEMORANDUM

Henstilling vedrørende kriterier og procedurer for vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer og studieperioder

Præambel

Præambelen bygger på den eksisterende juridiske ramme for anerkendelse af kvalifikationer inden for videregående uddannelse som beskrevet inden for rammerne af Europarådet og UNESCO (for så vidt som sidstnævnte gælder for Europaregionen). Opmærksomheden henledes særligt på Konventionen om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen, der er udarbejdet i fællesskab af de to organisationer og vedtaget den 11. april 1997. Denne konvention trådte i kraft den 1. februar 1999. Præambelen bygger desuden på de vigtigste udviklinger inden for international anerkendelse af kvalifikationer i løbet af de senere år, herunder resultaterne af Konferencen vedrørende anerkendelse af kvalifikationer inden for videregående uddannelser: Udfordringer for det næste årti, afholdt af Europarådets Komité for Videregående Uddannelse og Forskning (Higher Education and Research Committee, CC-HER) (Malta, 26.-28. oktober 1994) og seminarer vedrørende metodikken for vurdering af kvalifikationer afholdt af European Association for International Education (EAIE) og NAFSA: Association of International Educators i 1994-95. For så vidt angår kvalifikationer udstedt via transnationale arrangementer, bygger præambelen på bestemmelserne i UNESCO's/Europarådets kodeks for god praksis ved udbud af transnational uddannelse.

III. Generelle principper

Afsnit 4-11

Henstillingen understreger klart ansøgernes ret til at få deres udenlandske kvalifikationer vurderet i henhold til transparente, sammenhængende og pålidelige procedurer og kriterier.

Så vidt muligt skal de kompetente anerkendelsesmyndigheder stræbe efter at anerkende ansøgernes udenlandske kvalifikationer. I de tilfælde, hvor dette ikke er muligt, tilskynder henstillingen de kompetente anerkendelsesmyndigheder til at overveje andre mulige former for anerkendelse. En sådan alternativ anerkendelse kan f.eks. bestå i:

- (i) anerkendelse af den udenlandske kvalifikation som sammenlignelig med en kvalifikation i værtslandet, men ikke med den kvalifikation, der er anført af ansøgeren
- (ii) delvis anerkendelse af den udenlandske kvalifikation
- (iii) fuld eller delvis anerkendelse af den udenlandske kvalifikation, på betingelse af at ansøgeren består yderligere eksaminer eller egnethedsprøver;

- (iv) fuld eller delvis anerkendelse af den udenlandske kvalifikation efter en prøvetid, eventuelt på nærmere angivne betingelser.

Tildeling af delvis anerkendelse eller anerkendelse med forbehold for opfyldelse af bestemte betingelser medfører dog ikke automatisk ret til optagelse på kurser, der har til formål at hjælpe ansøgere til at afhjælpe mangler med henblik på at opnå anerkendelse.

Kun når den kompetente anerkendelsesmyndighed end ikke finder det muligt at give en alternativ form for anerkendelse, må en ansøgning afvises fuldstændig. Det skal huskes, at manglende anerkendelse i nogle tilfælde kan være "rimelig anerkendelse" på basis af sagens dokumenter.

Når afgørelsen om anerkendelse afviger fra den beslutning, ansøgeren har anmodet om, har den kompetente anerkendelsesmyndighed en særlig forpligtelse til at anføre grundene til sin afgørelse og informere ansøgerne om deres muligheder for at klage over afgørelsen. Dette er vigtigt, både for at give ansøgerne mulighed for at klage over afgørelserne og for at sætte ansøgerne i stand til at træffe afhjælpende foranstaltninger med henblik på at opnå anerkendelse senere. Dette bør på ingen måde afholde de kompetente anerkendelsesmyndigheder fra at anføre deres grunde til at give anerkendelse.

Afsnit 12

Der ligger et indbygget dilemma i at specificere kriterierne for vurdering af udenlandske kvalifikationer. Selv om formålet med en vurdering er at vurdere den udenlandske kvalifikation kvalitativt, kan vurderingen ikke foretages uden i nogen udstrækning at anvende både kvalitative og kvantitative kriterier. Det er imidlertid vigtigt, at de anvendte kriterier vælges, fordi de er egnede til at vise den pågældende kvalifikations kvalitet og ansøgerens evne til at udføre den aktivitet, der søges anerkendelse til (f.eks. videre studier, forskning, erhvervsarbejde). For eksempel kan studerende, der har opnået gode studieresultater (karakterer) anses for at have betydeligt potentiale for indlæring og personlig udvikling, selv om de kvalifikationer, de søger anerkendt, er opnået i et uddannelsessystem eller på en institution, der anses for værende af betydelig lavere kvalitet end uddannelsessystemet i værtslandet. I dette tilfælde kan resultatet af vurderingen afhænge af, om anerkendelse søges med henblik på videre studier eller med henblik på indtræden på arbejdsmarkedet. I førstnævnte tilfælde kan det være lettere at anerkende kvalifikationerne, idet ansøgerne kan forventes at forbedre deres kvalifikationer og nå deres sande potentiale i løbet af de videre studier. I sidstnævnte tilfælde kan det måske være mere vanskeligt at give anerkendelse, idet kvalifikationerne vil danne grundlag for en aktivitet, der kan have direkte indflydelse på andre borgere, og idet der ikke er nogen garanti for, at kvalifikationerne vil blive forbedret under udøvelsen af denne aktivitet på arbejdsmarkedet. For sidstnævnte type anerkendelse kan varighed og indhold af praktikperioder også være af betydning.

Det største problem, som der ikke er noget indlysende svar på, består i at afstemme ønsket om en vurdering af kvaliteten med behovet for transparens og ansvarlighed, som forudsætter brug af "objektive" kriterier. En afgørelse om anerkendelse bør under ingen omstændigheder

baseres udelukkende på et begrænset antal kvantitative kriterier som f.eks. studiets længde, uden at der gøres et forsøg på at vurdere kvaliteten af ansøgernes kvalifikationer. I en vis udstrækning kan væsentlige forskelle i henhold til kvantitative kriterier dog tages som en indikation af en forskel i kvaliteten.

IV. Vurderingsprocedurer

Afsnit 14

Afsnittet vedrører de oplysninger, som de nationale informationscentre og kompetente anerkendelsesmyndigheder skal give ansøgerne efter modtagelse af ansøgningen. De standardiserede oplysninger skal som minimum dække følgende punkter:

- (i) den nødvendige dokumentation, herunder krav mht. ægthedsbekræftelse og oversættelse af dokumenter
- (ii) en beskrivelse af vurderingsprocessen, herunder den rolle, som det nationale informationscenter, andre vurderingsorganer og videregående uddannelsesinstitutioner spiller
- (iii) en beskrivelse af vurderingskriterierne
- (iv) anerkendelsesudtalelsernes status
- (v) den tid, der cirka kræves for at behandle en ansøgning
- (vi) eventuelle gebyrer
- (vii) en henvisning til de nationale love og internationale konventioner og aftaler, der kan være relevante for vurderingen af udenlandske kvalifikationer
- (viii) betingelser og procedurer for at klage over en anerkendelsesafgørelse i henhold til national lovgivning.

I princippet skal afgørelser om anerkendelse kunne påklages, og det påhviler den kompetente anerkendelsesmyndighed at informere ansøgerne om de nærmere klagebetingelser, herunder de formelle aspekter såsom frister. Det anbefales, at sådanne oplysninger gives, allerede når ansøgningen modtages, dels for at give ansøgerne så komplette oplysninger som muligt, og dels for at undgå en direkte sammenkædning af oplysningerne om sagens udfald og klagemulighederne, der kan opfattes som en implicit opfordring til at klage selv i tilfælde, hvor der ville være ringe udsigt til at få medhold. Vurderingsorganerne kan overveje, om man skal kræve, at ansøgerne underskriver en bekræftelse af, at oplysningerne er modtaget, og at ansøgeren har sat sig ind i klagemulighederne og -procedurerne.

Afsnit 15

Dette afsnit understreger den kompetente anerkendelsesmyndigheds pligt til at specificere sine normale tidsfrister for behandling af ansøgninger om anerkendelse, til at overholde disse frister og informere ansøgerne i tilfælde af forsinkelse. Den specificerer også starttidspunktet for beregning af tidsfristerne, dvs. fra det tidspunkt, hvor alle relevante oplysninger er modtaget af den kompetente anerkendelsesmyndighed. Selv om enhver vurdering skal foretages og afsluttes så hurtigt som muligt, skal det understreges, at en vurdering, der varer mere end fire måneder, i alvorlig grad kan forsinke ansøgernes videre studier eller lønnede beskæftigelse eller tvinge dem til at tage supplerende uddannelse for at opfylde krav, som vurderingen efterfølgende kan konstatere at de allerede har opfyldt i kraft af deres udenlandske kvalifikationer. Fire måneder må derfor anses for den maksimale tidsgrænse for behandling af ansøgninger om anerkendelse; ukomplicerede sager bør som regel behandles hurtigere.

Afsnit 17

Konsekvens i anerkendelsesafgørelserne er en vigtig faktor, når det gælder om at sikre gennemskuelig og sammenhængende behandling af ansøgninger om anerkendelse af udenlandske kvalifikationer. Det ville være uheldigt, hvis anerkendelsessager, der ligner hinanden, blev behandlet på meget forskellige måder, og hvis man nåede frem til afgørelser, der afveg betydeligt fra hinanden. En oversigt over typiske anerkendelsessager kan være en hjælp til at sikre den nødvendige ensartethed.

Spørgsmålet om, hvorvidt man skal stille oplysninger til rådighed for ansøgerne, er temmelig kompliceret. På den ene side kan sådanne oplysninger give ansøgerne et fingerpeg om, hvad de med rimelighed kan forvente, og hjælpe dem til at formulere deres ansøgning. Det kan også være en hjælp til ansøgerne, når de skal overveje, om de skal klage over en afgørelse. På den anden side kan ansøgerne fejlagtigt forstå de typiske sager, som om de udgør en juridisk præcedens for ”automatisk” anerkendelse af deres egne kvalifikationer. Det er derfor afgørende, at de oplysninger om typiske anerkendelsessager, der gives til ansøgerne, ledsages af en tydelig forklaring af disse oplysningers funktion, hvori det understreges, at der i alle sager foretages en individuel vurdering.

Afsnit 18

Ansvar for at tilvejebringe oplysninger om den kvalifikation, der søges anerkendt, er delt:

- (a) Ansøgerne har hovedansvaret for at tilvejebringe de oplysninger, den kompetente anerkendelsesmyndighed kræver.
- (b) De videregående uddannelsesinstitutioner, hvor kvalifikationerne er erhvervet, har pligt til at forsyne ansøgerne og/eller den kompetente anerkendelsesmyndighed med oplysninger om deres kvalifikationer samt andre relevante oplysninger (f.eks. oplysninger om kvalifikationsstrukturen, uddannelsens indhold osv.). Videregående

uddannelsesinstitutioner skal opfordres til at anvende de redskaber, der er udviklet til at forklare indholdet af udenlandske kvalifikationer, f.eks. UNESCO's/Europarådets tillæg til eksamensbevis (Diploma Supplement) og oplysninger om meritopsamlings- og overførselssystemer såsom ECTS⁴. De videregående uddannelsesinstitutioners pligt kan være begrænset til at svare på spørgsmål fra ansøgerne og/eller den kompetente anerkendelsesmyndighed, der udfører vurderingen.

- (c) Den kompetente anerkendelsesmyndighed er ansvarlig for at vedligeholde et informationssystem om udenlandske uddannelsessystemer og kvalifikationer inden for sit kompetenceområde.

Det skal understreges, at de kompetente anerkendelsesmyndigheder skal forsyne ansøgerne med en komplet oversigt over de oplysninger, der er nødvendige for at foretage vurderingen. Kun i ganske særlige tilfælde må den kompetente anerkendelsesmyndighed forlange oplysninger ud over det, der er specificeret i denne oversigt, og anmodninger om yderligere oplysninger må under ingen omstændigheder anvendes som et middel til at forlænge eller forsinke den pågældende vurdering. Både ansøgere og videregående uddannelsesinstitutioner har pligt til at afgive alle de oplysninger, der anmodes om, inden for en rimelig frist, som angives af den kompetente anerkendelsesmyndighed.

Afsnit 19

Baggrundspapiret er tænkt som et værktøj

- for vurderingsmedarbejderen, som derigennem kan rekonstruere flygtningens uddannelsesbaggrund med henblik på at lette (fremtidig) vurdering
- for flygtningen, som derigennem kan få bekræftet sine akademiske resultater over for andre vurderingsorganer, f.eks. universiteter og arbejdsgivere, for at få adgang til yderligere studier eller relevant ansættelse. Ansøgninger fra personer i en flygtningelignende situation eller andre, der af gode grunde ikke kan dokumentere deres kvalifikationer, skal behandles på samme måde.

Baggrundspapiret er ikke i sig selv en vurdering, men en autoritativ beskrivelse eller rekonstruktion af de akademiske resultater med sammenkædning til de dokumenter, der er til rådighed, og den understøttende dokumentation.

Baggrundspapiret er:

1. en oversigt over den påståede uddannelsesbaggrund med de dokumenter og støttedokumenter, der er til rådighed

⁴ European Credit Transfer System (ECTS).

2. en checkliste på basis af modellen fra tillægget til eksamensbevis (Diploma Supplement), som vurderingsmedarbejderen bruger til at tilføje yderligere, relevante informationer.

Eksempel på en oversigt:

Uddannelsesmæssig baggrund	
Kvalifikation	Dokumentation
Ungdomsuddannelse	Eksamensbevis
Videregående uddannelse – bachelorniveau	Studerter-ID + karakterudskrift for 1. år
Videregående uddannelse – kandidatniveau	Ingen uddannelsesdokumenter, men en udtalelse fra underviser + ansættelseskontrakt

Afsnit 20-22

Gebyrer kan udgøre en hindring for anerkendelse. Hvis vurderingen af udenlandske kvalifikationer ikke kan udføres gratis, skal gebyrerne derfor holdes så lave som muligt. Det bør erindres, at gebyrer, der pålægges af den kompetente anerkendelsesmyndighed, kommer oven i eventuelle udgifter til oversættelse og/eller attestering af dokumenter. Bestemmelserne i denne henstilling er særlig vigtige i lyset af den øgede tendens til, at offentlige organer anvender brugerbetaling.

Gebyrpraksis varierer betydeligt i Europaregionen. Det er næppe muligt at angive præcist, hvilke gebyrniveauer der er acceptable, idet lokale forhold som leveomkostninger og lønniveau og studiestøtte skal tages i betragtning. Ikke desto mindre må de opkrævede gebyrer i nogle tilfælde anses for overdrevne. Det er for eksempel urimeligt, at vurderingen af en udenlandsk kvalifikation skal koste en betydelig del af en gennemsnitlig månedsløn i den offentlige sektor.

Afsnit 23

Kravene til fuldstændige oplysninger skal afvejes omhyggeligt i forhold til de byrder, opfyldelsen af dette behov pålægger ansøgerne, især når det gælder krav om legalisering og oversættelse af dokumenter, der normalt er tidsrøvende og dyrt. Hvis man overvejer at kræve legalisering, skal man veje behovet for at minimere risikoen for bedrageri op imod behovet for at begrænse byrden for de ærlige ansøgere. Det foreslås, at det i de fleste tilfælde kan være tilstrækkeligt at kræve legalisering af de vigtigste dokumenter såsom eksamensbeviser, karakterudskrifter og fødselsattester. Det bør også overvejes, om bekræftede fotokopier kan anvendes i stedet for originaler. Det er vigtigt, at alle krav specificeres tydeligt over for ansøgerne.

For så vidt angår oversættelseskrav, skal det også overvejes, om disse kan begrænses til de vigtigste dokumenter. For eksempel er det måske ikke nødvendigt for ansøgeren at aflevere en detaljeret oversættelse af studieordningen. Det bør også overvejes, om det er strengt nødvendigt at kræve, at oversættelserne laves af autoriserede translatører. Når dette krav opretholdes, skal den kompetente anerkendelsesmyndighed forsyne ansøgerne med lister over godkendte oversættere. Det skal desuden overvejes, om visse dokumenter kan accepteres uden oversættelse. Dette kunne gælde for dokumenter, der er udstedt på sprog, der er udbredte, sprog, der ligger lingvistisk tæt på værtslandets sprog, sprog, der forstås af mange i værtslandet, og/eller sprog, som den kompetente anerkendelsesmyndighed har medarbejdere med tilstrækkelig kompetence i.

Afsnit 24

Grunden til, at titler på udenlandske kvalifikationer ikke må oversættes, er, at en oversættelse i dette tilfælde indebærer en vurdering, og denne vurdering bør kun foretages af kvalificerede anerkendelsesekspertter. Det tillæg til eksamensbevis (Diploma Supplement), der er revideret i fællesskab af Kommissionen, Europarådet og UNESCO, samt meritopsamlings- og overførselssystemer er udtænkt med henblik på at forklare kvalifikationernes indhold uden at oversætte eller vurdere dem. Opmærksomheden henledes på, at translitteration ikke er det samme som oversættelse. Translitteration går ud på at gengive de lyde, der er frembragt i ét alfabet eller skriftsprog, i et andet alfabet eller skriftsprog, f.eks. at gengive et ord, der er skrevet med det kyrilliske alfabet eller med japanske tegn, med det latinske alfabet. Translitteration gør det muligt for læsere, der ikke kender originalsprogets alfabet eller skriftsystem, at genkende ord eller udtryk fra det pågældende sprog og skal udføres ved hjælp af standardssystemer til translitteration, hvor sådanne findes.

Verifikation af dokumenternes ægthed

Afsnit 25-28

Problemet med forfalskede dokumenter bliver stadig større. Det er derfor nødvendigt at understrege behovet for at verificere ægtheden af dokumenter, der fremsendes af ansøgere, samt selve ansøgernes identitet. Samtidig er det imidlertid nødvendigt at opretholde en balance mellem behovet for verifikation og behovet for at undgå at pålægge unødige byrder på det flertal af ansøgere, der fremsender ægte dokumenter, og som skal behandles efter det grundlæggende retsprincip, at man er ”uskyldig, indtil det modsatte er bevist”. Det er derfor nødvendigt at give de kompetente anerkendelsesmyndigheder mulighed for at udbede sig særlig kraftige beviser på ægthed, f.eks. fremsendelse af originaldokumenter, i tilfælde, hvor der er mistanke om forfalskning. En anden mulighed i sådanne tilfælde er at kræve kopier attesteret ved en original underskrift og/eller stempel fra den institution, der har udstedt kvalifikationerne. Videregående uddannelsesinstitutioner skal straks besvare anmodninger om en sådan attestation, der skal udstedes uden gebyrer, hvis det er muligt, eller i hvert fald mod moderate gebyrer.

Samtidig daterer nogle love vedrørende verifikation af dokumenter, f.eks. de, der kræver fuld legalisering af alle dokumenter, sig fra en tid, hvor den internationale kommunikation var langt vanskeligere end i dag. Selv om de måske var berettigede på det tidspunkt, er der i dag bedre og mere effektive metoder til verifikation af dokumenternes ægthed gennem direkte kontakt med de kompetente anerkendelsesmyndigheder og de videregående uddannelsesinstitutioner, hvorfra dokumenterne påstås at stamme. Staterne opfordres derfor til at gennemgå deres nationale love med henblik på at forenkle og modernisere deres regler om verifikation af dokumenternes ægthed.

V. Vurderingskriterier

Afsnit 29-31

I lyset af den øgede diversificering af videregående uddannelsessystemer og af videregående uddannelsesinstitutioner i kraft af transnationale arrangementer, herunder etablering af et stort antal private videregående uddannelsesinstitutioner, kan man ikke vurdere kvalifikationer korrekt uden at se på den institution, der har udstedt kvalifikationerne. Samtidig kan national lovgivning og praksis for vurdering af videregående uddannelsesinstitutioner variere meget. Derfor varierer den type information, der kan fås om videregående uddannelsesinstitutioner, også. Afsnit VIII i Lissabon-konventionen skitserer den type information, der skal afgives af deltagerstater, der har indført et system til formel vurdering af videregående uddannelsesinstitutioner og -programmer, såvel som den type information, der skal afgives af parter, der ikke har etableret et sådant system. UNESCO's/Europarådets kodeks for god praksis ved udbud af transnational uddannelse skitserer de principper, der bør respekteres af de institutioner og organisationer, der er involveret i udbud af uddannelsesydelser gennem transnationale arrangementer, og de skal anvendes ved vurderingen af akademiske kvalifikationer.

Afsnit 32

Der er direkte forbindelse mellem vurderingen af udenlandske kvalifikationer og de(t) formål, der søges anerkendelse til. F.eks. kan en given kvalifikation være tilstrækkelig med henblik på videregående uddannelse, men ikke med henblik på ansættelse på et givet niveau. Omvendt kan en given kvalifikation være tilstrækkelig med henblik på ansættelse, men ikke med henblik på videre studier, f.eks. på ph.d.-niveau. Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvis den udenlandske kvalifikation helt manglede en forskningskomponent, udarbejdelse af et selvstændigt speciale eller en anden form for større selvstændigt arbejde, og en sådan komponent var et krav for adgang til studier på ph.d.-niveau i hjemlandet. Det betyder, at en udtalelse om anerkendelse skal gøre det klart, til hvilke(t) formål den er gyldig, og en fornyet vurdering skal gennemføres, hvis der søges anerkendelse til et andet/andre formål end det/dem, der er omfattet af en tidligere udtalelse.

Kvalifikationer kan tjene en lang række formål, hvoraf nogle er anført i det følgende:

- (a) generel adgang til videregående uddannelse
- (b) begrænset adgang til videregående uddannelse (dvs. adgang begrænset til visse dele af det videregående uddannelsessystem, f.eks. visse tekniske studier)
- (c) generel adgang til videre studier på et vist niveau (f.eks. ph.d.-niveau eller kandidatniveau)
- (d) begrænset adgang til videre studier (f.eks. adgang til videre tekniske studier)
- (e) adgang til professionsrettet uddannelse
- (f) generel adgang til arbejdsmarkedet (dvs. som kvalifikation til en lang række stillinger på et givet niveau)
- (g) adgang til et specialiseret område på arbejdsmarkedet
- (h) adgang til et lovreguleret erhverv.

Afsnit 33

De nationale eller internationale juridiske tekster, der gælder for ansøgninger om anerkendelse af udenlandske kvalifikationer, kan eksempelvis være:

- (a) nationale love og bestemmelser om kvalifikationer inden for videregående uddannelse,
- (b) nationale love og bestemmelser vedrørende udøvelse af lønnet beskæftigelse, herunder love og bestemmelser vedrørende lovregulerede erhverv
- (c) Europarådets og UNESCO's konventioner
- (d) Europarådets og UNESCO's henstillinger og kodekser for god praksis
- (e) EU-direktiver, herunder direktiver om erhvervsmæssig anerkendelse
- (f) andre EU-regler og forordninger, f.eks. dem, der styrer anerkendelsen af kvalifikationer erhvervet inden for rammerne af EU's mobilitetsprogrammer, f.eks. SOCRATES og tidligere ERASMUS
- (g) internationale aftaler etableret inden for rammerne af andre internationale organisationer, f.eks. Nordisk Ministerråd
- (h) bilaterale eller multilaterale aftaler mellem stater
- (i) bilaterale eller multilaterale aftaler mellem videregående uddannelsesinstitutioner.

Ikke alle sådanne tekster har samme juridiske værdi; deres relative juridiske status skal derfor også tages i betragtning.

Afsnit 36

Forskelle i kvalifikationernes indhold og profil kan f.eks. vedrøre graden af specialisering eller almen uddannelse, krav til selvstændigt skriftligt arbejde (herunder specialer), indhold af praktikperioder, laboratorieerfaring eller lignende krav (f.eks. inden for medicin og naturvidenskab) eller indhold af ikke-akademiske elementer (f.eks. idræt eller faglig uddannelse) i kvalifikationen.

Hvad der kan defineres som ”væsentlige forskelle”, der kan føre til delvis anerkendelse eller ikke-ankendelse, vil i høj grad afhænge af, hvilke(t) formål der søges anerkendelse til, f.eks. anerkendelse med henblik på videre studier eller adgang til en ikke-lovreguleret erhvervsmæssig aktivitet. I nogle sammenhænge kan en bredt baseret uddannelse være ønskværdig, mens der i andre sammenhænge kan kræves en betydelig grad af specialisering. I et andet eksempel kan et speciale være et væsentligt krav til en given kvalifikation. Ansøgere, hvis udenlandske kvalifikation opfylder undervisningskravene til kvalifikationen i værtslandet, men ikke indeholder en specialeopgave, kan blive anmodet om at forelægge en specialeopgave, før der kan gives fuld anerkendelse.

Læringsresultaterne kan eksempelvis være et eller flere af følgende:

- (a) bred viden om et bestemt emne
- (b) forståelse af forskningsresultater inden for et bestemt emne
- (c) evne til at analysere og løse problemer
- (d) evne til at kommunikere effektivt – mundtligt og skriftligt – med forskellige grupper om komplekse emner
- (e) evne til at anvende forskningsresultater med rutinemæssige færdigheder og inden for et fastlagt område
- (f) evne til at anvende forskningsresultater og tilpasse rutinemæssige færdigheder til nye områder
- (g) evne til at udføre forskning
- (h) evne til at skelne mellem modstridende teorier eller paradigmer
- (i) evne til at udøve et bestemt erhverv eller en bestemt profession på operationelt, ledelsesmæssigt eller teknologisk udviklingsmæssigt niveau.

Afsnit 37

Afsnittet understreger, at hvis en kompetent anerkendelsesmyndighed ønsker – helt eller delvist – at nægte anerkendelse af en udenlandsk kvalifikation, påhviler det den kompetente anerkendelsesmyndighed at påvise, at denne afgørelse er berettiget. Dette er i overensstemmelse med principperne i Lissabon-konventionen samt EU-direktiverne om erhvervsmæssig anerkendelse. Den ”relevante kvalifikation i det land, hvor der søges anerkendelse”, kan anføres af den ansøger, der søger om anerkendelse, eller, hvis ansøgeren ikke har anført noget, af den kompetente anerkendelsesmyndighed, idet det formål, til hvilket der søges anerkendelse, tages i betragtning.

Afsnit 38

Formelle rettigheder er ikke helt forskellige fra, men heller ikke helt identiske med, det formål, til hvilket anerkendelsen søges. Formelle rettigheder, der er opnået gennem en kvalifikation, kan f.eks. være ret til adgang til videregående uddannelse (dvs. retten til at komme i betragtning til deltagelse i videregående uddannelse), ret til adgang til studier på ph.d.-niveau, ret til at anvende en bestemt titel eller ret til at ansøge om erhvervsmæssig anerkendelse. Sidstnævnte vil i mange, måske de fleste, tilfælde også være genstand for ikke-uddannelsesmæssige krav, f.eks. praktikperioder (hvor sådanne anses for adskilte fra og ikke en del af det uddannelsesprogram, der fører til kvalifikationen) eller nationalitets-, bopæls- eller sprogkrav. Vurdering af udenlandske kvalifikationer til erhvervsmæssige formål er kun omfattet af denne henstilling, for så vidt som vurderingen vedrører den viden og de færdigheder, der attesteres af den pågældende kvalifikation med henblik på erhvervsmæssig anerkendelse.

I de tilfælde, hvor en kvalifikation giver indehaveren visse formelle rettigheder i hjemlandet, skal vurderingen ifølge henstillingen forsøge at vurdere, om kvalifikationen kan give indehaveren sammenlignelige formelle rettigheder i værtslandet. Det erkendes dog, at praksis for tildeling af formelle rettigheder i kraft af uddannelseskvalifikationer kan variere fra land til land. Denne bestemmelse gælder kun, for så vidt som disse formelle rettigheder kan opnås via en kvalifikation, der er udstedt i hjemlandet.

Afsnit 39

En kvalifikation attesterer en bestemt kompetence, der er opnået på et bestemt tidspunkt. En kvalifikations værdi kan blive mindre med tiden, eller gå helt tabt, enten fordi indehaveren ikke har opretholdt den erhvervede kompetence ved at udføre aktiviteter, der er relevante for området, eller fordi der er opnået betydelig ny viden inden for området, og indehaveren ikke er tilstrækkelig bekendt med denne udvikling. I hvilken udstrækning en kvalifikation bliver forældet, kan afhænge af det pågældende vidensområde.

Anerkendelsen af ældre kvalifikationer kan derfor være problematisk, og der er ingen standardløsning på problemet. Men dette problem er ikke begrænset til udenlandske

kvalifikationer. Hvis ældre kvalifikationer fra det land, hvor der søges anerkendelse, stadig anerkendes, skal tilsvarende udenlandske kvalifikationer af tilsvarende alder også anerkendes til det samme formål. Hvis kvalifikationer fra det land, hvor der søges anerkendelse, derimod anses for forældede og ikke længere anerkendes, skal tilsvarende udenlandske kvalifikationer betragtes på samme måde.

Afsnit 40

Uddannelsens længde er et af de hyppigst anvendte vurderingskriterier, og erfaringen viser, at det også er blandt de kriterier, der lettest accepteres af ansøgere, hvis kvalifikationer kun anerkendes delvis eller slet ikke. Begrebet ”uddannelseslængde” er noget problematisk, for selv om den normalt udtrykkes i års eller semestres studier, kan der være forskelle mellem landene og mellem de enkelte institutioner på, hvor mange uger der udgør et semesters eller et års studier, og hvor mange arbejdstimer der går på en studieuge, samt hvordan timerne er fordelt på undervisning, selvstudium og andre læringsaktiviteter (praktikperioder, laboratoriarbejde osv.). Væsentlige forskelle i denne henseende kan reducere forskellen mellem to kvalifikationer af tilsyneladende forskellig ”længde”, eller de kan øge forskellen mellem kvalifikationer af tilsyneladende tilsvarende ”længde”. ”Uddannelseslængden” skal derfor ikke anses for et entydigt begreb, og den må ikke anvendes som eneste kriterium ved vurderingen af udenlandske kvalifikationer.

Generelt kan uddannelseslængden dog anses for en indikation af en kvalifikations niveau. Jo større forskellen er i den uddannelseslængde, der normalt kræves for at opnå forskellige kvalifikationer, jo mere sandsynligt forekommer det, at kvalifikationer ikke er på samme niveau. Spørgsmålet om, hvad der udgør en væsentlig forskel i uddannelseslængden skal også ses i relation til den normerede studietid for den pågældende kvalifikation. En forskel på et år er en tydeligere indikation, når det gælder et studieprogram normeret til f.eks. fire år, end når det gælder en hel grundskole- og gymnasieuddannelse, der er normeret til f.eks. 12 år. Det foreslås derfor, at en forskel på et år eller mere kan anses for væsentlig for de fleste videregående uddannelsesprogrammer, mens forskellen i længden af programmer, der fører til adgangskvalifikationer, skal være to år eller derover for at kunne anses for væsentlig. Det skal også understreges, at selv om de anførte forskelle *kan* betragtes som væsentlige, skal de ikke nødvendigvis betragtes som sådan, og andre faktorer skal heller ikke nødvendigvis udelukkes fra vurderingen. I tilfælde, hvor forskellene i uddannelseslængde er mindre end anført her, må sådanne forskelle ikke i sig selv anses for tilstrækkelige til at retfærdiggøre en beslutning om ikke at anerkende den pågældende kvalifikation.

Det skal også bemærkes, at ”niveau” og ”kvalitet” er forskellige begreber. En given studentereksamen kan være af fremragende kvalitet med henblik på generel adgang til videregående uddannelse på startniveau, hvilket er et af dens hovedformål, og en studerende, der har opnået denne kvalifikation med gode karakterer, kan formodes at have glimrende potentiale for akademiske studier. Men den studerende har ikke af den grund opnået det akademiske niveau, der er nødvendigt for adgang til studier på højere niveau.

Afsnit 41

Afsnittet understreger behovet for at koncentrere enhver vurdering af en udenlandsk kvalifikation om netop den pågældende kvalifikation. Det bør være en undtagelse frem for en regel, at der tages højde for forudgående uddannelsesniveauer. Hvis en person f.eks. søger anerkendelse af en doktorgrad, bør ansøgerens skoleafgangseksamen ikke indgå i vurderingen. Forudgående kvalifikationsniveauer bør kun tages i betragtning i undtagelsestilfælde, og vurderingen skal så vidt muligt begrænses til det niveau, der går umiddelbart forud for den kvalifikation, der søges anerkendt. Det mest relevante eksempel er måske, at mangler i en ansøgers gymnasiale eksamen kan påvirke hans/hendes bachelor-kvalifikationer eller delvise kvalifikationer på bachelorniveau i en sådan grad, at fuld anerkendelse af bachelorkvalifikationer ikke kan gives. Det bør imidlertid understreges, at denne situation vil være en undtagelse.

Afsnit 42

Afsnittet handler om, hvilken indsats kompetente anerkendelsesmyndigheder og andre vurderingsorganer med rimelighed kan forventes at levere ved behandlingen af de enkelte sager. De skal anvende alle deres faglige færdigheder og inddrage den relevante litteratur, men det kræves ikke, at de foretager dybtgående undersøgelser af læringsresultaternes sammenlignelighed og/eller egnetheden til yderligere aktiviteter. Ved vurdering af udenlandske kvalifikationer skal der lægges mere vægt på resultatet af uddannelsesprocessen (dvs. den viden og de færdigheder, der attesteres af kvalifikationen, og evnen til at udføre yderligere aktiviteter) end på selve processen (dvs. det uddannelsesprogram, hvorigennem kvalifikationen er erhvervet).

VI. Resultatet af vurderingen

Afsnit 45

De oplysninger, der henvises til i dette afsnit, vedrører den yderligere uddannelse, som ansøgerne kan tage for at forbedre deres chancer for at opnå anerkendelse på et senere tidspunkt. De kompetente anerkendelsesmyndigheder skal hjælpe disse ansøgere ved at opnå så nøjagtig angivelse som muligt af, hvilke forholdsregler der kan træffes, eller, alt efter hvad der er relevant, henviser ansøgerne til relevante skriftlige oplysninger eller kontaktpersoner på videregående uddannelsesinstitutioner eller andre relevante organer.

* * * *

Skematisk oversigt over den anbefalede procedure for vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer

Det følgende indeholder en skematisk oversigt over den anbefalede procedure for vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer eller studieperioder. Den er tænkt som en kortfattet checkliste. I praksis kan rækkefølgen af de skitserede trin variere, eller flere trin kan måske udføres samtidigt.

Trin 1

Modtagelse af forespørgsel eller ansøgning hos den kompetente anerkendelsesmyndighed.
Bekræftelse af modtagelsen; oplysninger til ansøgeren om procedurer og kriterier.

Videre til trin 2.

Trin 2

Verifikation af, om alle nødvendige oplysninger er afgivet.

Hvis nej: Indhent yderligere oplysninger fra ansøgeren eller videregående uddannelsesinstitution(er).

Hvis ja: Gå videre til trin 3.

Trin 3

Verifikation af, om ansøgerens kvalifikation er ægte, og om de fremsendte dokumenter faktisk er udstedt retmæssigt til ansøgeren. [Her kan den kompetente myndighed søge hjælp hos det nationale informationscenter.]

Hvis nej (dvs. kvalifikationen er falsk): Anerkendelse afvises.

Hvis ja: Gå videre til trin 4.

Trin 4

Verifikation af, om institutionen og/eller programmet, der har udstedt kvalifikationen, er anerkendt som hørende til et videregående uddannelsessystem. I tilfælde af transnational uddannelse verificeres det, om den udstedende institution efterlever de principper, der er fastlagt i UNESCO's/Europarådets kodeks for god praksis ved udbud af transnational uddannelse.

Hvis nej: Anerkendelse vil normalt ikke blive givet.

Hvis ja: Gå videre til trin 5.

Trin 5

Vurdering af den udenlandske kvalifikation, idet der tages højde for:

- (i) det formål, der søges anerkendelse til
- (ii) formelle bestemmelser
 - (a) national lovgivning
 - (b) internationale konventioner, direktiver, henstillinger, god praksis osv.
- (iii) tidligere praksis i tilsvarende sager
- (iv) kvalifikationens indhold, for så vidt som det uddyber punkt (i) til (iii)
- (v) informationer og råd fra andre ENIC'er, videregående uddannelsesinstitutioner eller andre kilder.

Vurderingen skal søge at besvare spørgsmål som:

- (a) Er forskellene i (tilstræbte eller faktiske) læringsresultater så væsentlige, at den udenlandske kvalifikation ikke kan anerkendes fuldt ud? Er det i så fald muligt at give alternativ eller delvis anerkendelse?
- (b) Er forskellene i de yderligere aktiviteter, som kvalifikationerne i udlandet og hjemlandet forbereder til, så væsentlige, at fuld anerkendelse ikke er mulig? Er alternativ eller delvis anerkendelse i så fald mulig?
- (c) Er forskellene i hovedelementerne i det program, der fører til kvalifikationen, så væsentlige i forhold til tilsvarende programmer i værtslandet, at der ikke kan gives fuld anerkendelse med henblik på det formål, der er søgt anerkendelse til? Er alternativ eller delvis anerkendelse i så fald mulig?
- (d) Er kvaliteten af programmet eller den institution, ved hvilken kvalifikationen er opnået, så forskellig fra tilsvarende programmer eller institutioner i værtslandet, at fuld anerkendelse ikke er mulig? Er alternativ eller delvis anerkendelse i så fald mulig?

Trin 6

Vurderingsudtalelsen vedrørende den udenlandske kvalifikation udstedes (resultatet af vurderingen). Afhængig af nationale love og praksis kan dette ske i form af:

- (i) en indstilling til en anden institution, der så træffer afgørelsen
- (ii) en afgørelse

- (iii) en udtalelse til ansøgeren eller til rette vedkommende (f.eks. aktuelle eller potentielle arbejdsgivere, videregående uddannelsesinstitutioner osv.).

Hvis positiv beslutning ved (i) eller (ii): Ansøgning imødekommet, ansøger tilfreds.

Hvis negativ beslutning: Grunden(e) til afgørelsen skal oplyses tydeligt, og ansøgeren skal underrettes om sine muligheder for at klage over den.

Ansøgeren kan:

- (a) acceptere afgørelsen
- (b) klage over afgørelsen.